

En utskrift från Dagens Nyheters nätupplaga, DN.se, 2014-11-26 15:18:41
Artiklens ursprungsadress: <http://www.dn.se/ledare/kolumner/atta-daliga-argument-i-valdebatten/>

Valet 2014

Åtta dåliga argument i valdebatten

Publicerad 2014-08-20 00:05

VALET 2014

Allt om: Valet 2014

Lars Calmfors är professor i internationell ekonomi vid Stockholms universitet och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.

Söndagens ekonomiska debatt i SVT gav många exempel på tveksamma argument. Det finns skäl att granska dem närmare. De lär återkomma.

Ekonomiska frågor spelar stor roll även i årets valrörelse. Men dessvärre är inte valdebatterna särskilt klargörande. Det är inte heller avsikten. Debatterna kan vara underhållande. Men de syftar förstås till att vinna röster och inte till att reda ut olika sammanhang.

Korrekta argument från en sida misstänkliggörs ofta av den andra. Och dåliga egna sakargument döljs många gånger genom att man vädjar till åhörarnas känslor. I söndagens ekonomiska debatt i SVT gavs många exempel på tveksamma argument. De kan antas återkomma också i fortsättningen. Det finns därför skäl att gå igenom ett antal sådana argument som *inte* borde användas. Jag har markerat med (v) respektive (h) vilket block som framfört argumentet.

1 Det behövs skattehöjningar för höginkomsttagare för att finansiera den offentliga välfärden (v). Så till exempel har Socialdemokraterna föreslagit en avtrappning av jobbskatteavdraget från och med en månadsinkomst på 60 000 kronor, vilket skulle innebära högre marginalskatt. Det skulle inte ens i bästa fall inbringa mer än någon dryg miljard kronor. Det är bara felräkningspengar. Dessutom skulle arbetsutbudet troligen falla och då kan rentav skatteintäkterna minska. Vill man motivera en sådan skattehöjning för höginkomsttagare, bör det i stället göras med argumentet att inkomstskillnaderna skulle minska.

2 Det finns inga rimliga skäl för att skatten ska vara lägre på arbetsinkomster än på ersättningar från socialförsäkringssystemet (v). Man kan förstås tycka att det är orättvist. Men det finns starka motiv för detta om man vill främja sysselsättningen. Det är bara skattesänkningar på arbetsinkomster som kan få löntagarna att gå med på lägre löner än som annars skulle vara fallet och därmed göra arbetsgivarna mer benägna att anställa.

3 Det är orättvist med högre skatt på pensioner än på arbetsinkomster (v). Om man tar hänsyn till att arbetsgivarna betalar sociala avgifter för de anställda, som övervältras på dessa i form av lägre löner, så beskattas i själva verket arbetsinkomster högre än pensioner. Ser man i stället till den rena inkomstbeskattningen, så innebär högre skatt på pensioner inte någon omfördelning mellan *personer* (utan bara mellan olika perioder i livet) om alla fått jobbskatteavdrag när de var i aktiv ålder. Det rättviseproblem som kan finnas uppstår därför att dagens pensionärer bara till liten del, eller inte alls, fick några jobbskatteavdrag när de arbetade. För yngre "pensionärer" som fortsätter att arbeta kompenseras detta dock delvis av att jobbskatteavdraget är särskilt stort för dem.

4 De skattesänkningar som regeringen genomfört stärker i själva verket de offentliga finanserna därför att fler kommer i arbete och betalar skatt (h). Det är riktigt att fler i arbete innebär högre skatteintäkter. Jobbskatteavdraget ökar sannolikt också sysselsättningen. Men därav följer inte att jobbskatteavdraget förbättrar de offentliga finanserna. Gjorda beräkningar talar för att högst kanske 25 procent av den direkta kostnaden för dessa skattesänkningar täcks av ökade skattebetalningar från fler sysselsatta.

5 Om den lägre restaurangmomsen och nedsättningen av sociala avgifter för ungdomar slopas, så blir det stora negativa sysselsättningseffekter (h). Gjorda studier tyder på att dessa åtgärder varit ineffektiva. Ibland hävdas dock att, även om sänkningarna haft små positiva effekter, så skulle en höjning få stora negativa effekter. Vad jag vet, finns det inte någon forskning som stöder det. Tvärtom är nyanställningar antagligen mer känsliga för förändringar av lönekostnaderna än friställningar.

6 Det har bara skett små ökning av inkomstskillnaderna sedan alliansregeringen tillträdde (h). Det är riktigt om man ser till sammanfattande mått (Ginikoefficienten) på fördelningen av disponibla inkomster mellan hushållen. Förändringarna var mycket större under 1990-talet. Däremot stämmer inte påståendet om man ser till nedre delen av inkomstfördelningen. Sedan 2006 har den relativa fattigdomen (andelen personer med lägre inkomst än 60 procent av medianinkomsten) ökat kraftigt.

7 Alliansregeringen har misskött de offentliga finanserna genom att låna till skattesänkningar (v). Detta är utomordentligt svårt att hävda. Man kan kritisera regeringen för att den fortfarande låtsas uppfylla överskotts målet, men de små underskott som uppstått i de offentliga finanserna har varit välmotiverade i en lågkonjunktur. Och den offentliga skuldsättningen är låg i Sverige och har minskat sedan 2006.

8 Arbetstidsförkortning skulle skapa fler jobb (Miljöpartiet och Vänsterpartiet). Det finns inte något forskningsstöd för det. Löntagarna accepterar knappast lägre löneinkomster bara därför att arbetstiden blir kortare. Det innebär högre

timlönekostnader för företagen, som då kommer att minska antalet arbetade timmar. Då blir det inte några sysselsättningsökningar. Vill man argumentera för kortare arbetstid, bör argumentet i stället vara att det kan ha ett värde i sig.

Detta var åtta exempel på tveksamma argument i valdebatten. Sådana används av alla partier. Det vore bra om man kunde avstå från dem.

Lars Calmfors

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.